

Wyrok

Naczelnego Sądu Administracyjnego

z dnia 18 listopada 2013 r.

II OSK 1364/12

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia NSA Małgorzata Jaśkowska (spr.).

Sędziowie: NSA Małgorzata Dałkowska-Szary, del. WSA Grzegorz Czerwiński.

Sentencja

Naczelny Sąd Administracyjny po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2013 r. na rozprawie w Izbie Ogólnoadministracyjnej sprawy ze skargi kasacyjnej R. B. od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 lutego 2012 r. sygn. akt IV SA/Wa 1940/11 w sprawie ze skargi R. B. na decyzję Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia (...) października 2011 r. nr (...) w przedmiocie odmowy stwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie faktyczne

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2012 r. sygn. akt IV SA/Wa 1940/11 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oddalił skargę R.B. na decyzję Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia (...) października 2011 r. nr (...) w przedmiocie odmowy stwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego. Wyrok ten zapadł na tle następującego stanu prawnego i faktycznego sprawy.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji decyzją z dnia (...) października 2011 r. nr (...) utrzymał w mocy decyzję Wojewody Dolnośląskiego z dnia (...) maja 2011 r. nr (...) o odmowie stwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego od dnia urodzenia przez R.B. urodzonego (...) marca 1955 r. w R., syna E. i H.

Uzasadniając to rozstrzygnięcie organ odwoławczy podał, iż dniu 5 stycznia 2011 r. do Wojewody Dolnośląskiego wpłynął wniosek R.B. o stwierdzenie posiadania obywatelstwa polskiego od dnia urodzenia, na podstawie art. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim. W toku postępowania ustalono, że R.B. urodził się w dniu (...) marca 1955 r. w R. (wówczas ZSRR, obecnie Łotwa), jako syn E.B. i H.B. W dniu 12 kwietnia 1955 r. rodzice wnioskodawcy E.B. i H. (C.) C. zawarli w R. związek małżeński. R.B. wraz z rodzicami zamieszkiwał w R. do marca 1961 r. Następnie rodzina B. przybyła do Polski. Ojciec wnioskodawcy - E. (E.) B. przybył do Polski na podstawie Karty Repatriacyjnej Nr (...), wydanej (...) kwietnia 1961 r. w

Punkcie Repatriacyjnym Dep. Społ. Adm. Wojewódzkim Zarządzie Spraw Wewnętrznych w Warszawie na podstawie paszportu konsularnego Nr (...) wystawionego przez Wydział Konsularny Ambasady PRL w Moskwie. Rodzina B. zamieszkała w D., skąd w 1965 r. wyjechała na pobyt stały do Izraela. W dniu 17 sierpnia 1965 r. R.B. oraz jego rodzice E. (E.) i C. (C.) B. nabyli obywatelstwo izraelskie. Postanowieniem z dnia (...) marca 1992 r. Prezydent RP nadał R. (R.) B., na podstawie art. 8 ust. 1 i 2 i art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim, obywatelstwo polskie.

Powołując się na zgromadzony materiał dowodowy organ stwierdził, iż matka wnioskodawcy C. (C.) B. nazwisko rodowe C. nie nabyła i nie posiadała obywatelstwa polskiego w dacie urodzenia syna. Od urodzenia do 1961 r. zamieszkiwała w R. i posiadała jedynie obywatelstwo ZSRR. Ojciec wnioskodawcy - E. (E.) B. urodził się w dniu (...) maja 1911 r. w Z. Nabył obywatelstwo polskie na podstawie art. 2 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. RP. Nr 7, poz. 44), mając prawo swojszczyzny w jednej z gmin na obszarze Państwa Polskiego, stanowiącym poprzednio część składową Państwa Austriackiego lub Węgierskiego. Organ stwierdził, iż brak jest w aktach sprawy dowodów wskazujących na utratę obywatelstwa polskiego przez E. B. na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego. E. B. posiadał zatem obywatelstwo polskie w dacie urodzenia syna Rafaela, tj. (...) marca 1955 r., który przez urodzenie z ojca obywatela polskiego nabył, na podstawie [art. 8 ust. 1](#) w związku z [art. 9](#) ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. (Dz. U. Nr 4, poz. 25 z późn. zm.) obywatelstwo polskie. Jednocześnie wnioskodawca przez urodzenie nabył, po matce obywatelce ZSRR, obywatelstwo ZSRR.

Uwzględniając powyższe organ przystąpił do ustalenia, czy miały miejsce zdarzenia, które skutkowały utratą obywatelstwa polskiego przez R.B. W tym zakresie stwierdził, iż w dniu 8 maja 1958 r. zaczęła obowiązywać [Konwencja](#) między Rządem PRL i Rządem ZSRR w sprawie uregulowania obywatelstwa, osób o podwójnym obywatelstwie, podpisana w Warszawie dnia 21 stycznia 1958 r. (Dz. U. Nr 32, poz. 143). R.B. w dacie wejścia jej w życie był małoletni i posiadał zarówno obywatelstwo polskie, jak i obywatelstwo ZSRR, a jego rodzice posiadali odpowiednio ojciec - obywatelstwo polskie, matka - obywatelstwo ZSRR. Stosownie do art. 4 ust. 2 Konwencji jego obywatelstwo ustalało się na podstawie zgodnego oświadczenia, rodziców, złożonego w trybie i terminie przewidzianym w art. 2 Konwencji tj. do dnia 8 maja 1959 r. W przypadku braku zgodnego oświadczenia rodziców, R.B. zachowałby obywatelstwo tej umawiającej się strony, na terytorium której zamieszkiwał. W ocenie organu, wobec braku dowodu potwierdzającego fakt, złożenia przez rodziców wnioskodawcy zgodnego oświadczenia o wyborze dla niego obywatelstwa polskiego w określonym Konwencji terminie, R.B., który zamieszkiwał wówczas w ZSRR utracił obywatelstwo polskie. Dowodzi tego - według organu - wpis w Karcie repatriacyjnej Nr (...) jego ojca - E.B., gdzie na stronie 12 zatytułowanej "Różne adnotacje" -

uprawniona władza zamieściła adnotację o treści "żona ob. Z.S.R.R C. B. ur. (...)1922 R., 2). syn ob. Z.S.R.R. R.B. ur. 1955 r. R."

Dalej organ wskazał, iż w dniu 10 lipca 1957 r. weszła w życie [umowa](#) między rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w sprawie terminu i trybu dalszej repatriacji z ZSRR osób narodowości polskiej (Dz. U. Nr 47, poz. 222), na podstawie której E.B. przybył do Polski jako repatriant. Zdaniem organu, zarówno żona E. B. - C. B. nazwisko rodowe C., jak i ich małoletni syn R. nie nabyli obywatelstwa polskiego przez repatriację na podstawie art. 10 pkt b powyższej umowy w związku z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim, gdyż brak jest dowodów potwierdzających, że osoby te wyraziły wolę utraty obywatelstwa radzieckiego. Z wpisu w Karcie Repatriacyjnej E. B. wynika, że C.B. i R. B. przybyli do Polski jako obywatele ZSRR. Dowodzą tego również akta paszportowe, przesłane przez IPN, w których C. B. i R.B. określani są jako obywatele radzieccy. C. B. posiadała dowód tożsamości cudzoziemca serii CD Nr (...) wydany przez KMMO we Wrocławiu. W podaniu z dnia (...) czerwca 1964 r. o wydanie paszportu na wyjazd za granicę do Izraela w celu połączenia się z rodziną E. B. wskazał, że jego żona C. jest obywatelką ZSRR. Polska władza rozpatrująca to podanie zarówno żonę E.B. i jego syna R. traktowała jako obywateli radzieckich, co wynika z wpisu na str. 3 przedmiotowego podania. W aktach paszportowych znajduje się także zaświadczenie nr (...) wydane w dniu 22 maja 1964 r. przez Konsulat ZSRR w Poznaniu o treści: "zaświadczenie niniejsze wydano obywatelce radzieckiej (...) B.C. córka R., urodzonej dnia (...) marca 1922 r. w R. (paszport Nr. (...) z dnia (...) września 1950 r.), jako dowód, że Konsulat ZSRR w Poznaniu nie sprzeciwia się ich wyjazdowi z PRL do Izraela na stały pobyt".

W odniesieniu do zarzutów odwołania, dotyczących [Konwencji](#) między Rządem PRL i Rządem ZSRR w sprawie uregulowania obywatelstwa osób o podwójnym obywatelstwie, podpisanej w Warszawie dnia 21 stycznia 1958 r. (Dz. U. Nr 32, poz. 143), organ powołał się na orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym Konwencja ta, jako umowa międzynarodowa ratyfikowana zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami Konstytucji z 1952 r. i właściwie ogłoszona, wywierała skutki prawne w późniejszym stanie prawnym.

Z omówionych względów organ odwoławczy stwierdził, iż R.B. nabył obywatelstwo polskie przez urodzenie, lecz utracił je z dniem 8 maja 1959 r. Wnioskodawca obywatelstwo polskie nabył ponownie, w drodze nadania go przez Prezydenta RP w dniu (...) maja 1992 r. Zasadnie zatem Wojewoda Dolnośląski odmówił wnioskodawcy stwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego, na podstawie art. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim, nieprzerwanie od daty urodzenia do chwili wydania decyzji.

W skardze skierowanej do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego R.B. wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji oraz o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów

postępowania. Skarżący zarzucił powyższej decyzji naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 10 umowy między rządem PRL a rządem ZSRR w sprawie terminu i trybu dalszej repatriacji z ZSRR osób narodowości polskiej w zw. z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy wnioskodawca był narodowości polskiej; [art. 8](#) Kodeksu postępowania administracyjnego (k.p.a.) poprzez przyjęcie, że wnioskodawca utracił obywatelstwo polskie jedynie w oparciu o okoliczności jego wjazdu na terytorium RP tj. na podstawie radzieckiego paszportu matki, z pominięciem art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r., zgodnie z którym, osoby przebywające do Polski jako repatriant w trybie ustalonym przez właściwe władze nabywają obywatelstwo polskie z mocy prawa oraz pominięciem okoliczności jego wjazdu do Polski; [art. 8](#) k.p.a., [art. 69](#) Konstytucji z 1952 r. oraz art. 3 Protokołu nr 4 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez oparcie decyzji na podstawie Konwencji między rządem PRL i rządem ZSRR, której postanowienia rażąco naruszają prawa obywateli i której obecne stosowanie prowadzi pośrednio do ich wydalenia. Zarzutami skargi objęto również naruszenie przepisów postępowania, w tym [art. 107 § 3](#) k.p.a. w zw. z [art. 77 § 1](#) i [art. 8](#) i [11](#) k.p.a. poprzez brak uzasadnienia decyzji oraz pominięcie wniosków dowodowych w postaci kserokopii paszportów dzieci wnioskodawcy, na okoliczność, że RP stwierdziła posiadanie obywatelstwa polskiego przez wnioskodawcę od dnia urodzenia.

W odpowiedzi na skargę organ wniósł o jej oddalenie, podtrzymując stanowisko przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wojewódzki Sąd Administracyjny przystępując do rozpatrzenia sprawy wskazał, że Prezydent RP postanowieniem z dnia (...) marca 1992 r. na podstawie art. 8 i 16 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim nadał skarżącemu obywatelstwo polskie. Skarżący pomimo nabycia obywatelstwa polskiego, w dniu (...) stycznia 2011 r. złożył wniosek do Wojewody Dolnośląskiego o stwierdzenie posiadania obywatelstwa polskiego od dnia urodzenia. Zgodnie z zasadą ciągłości obywatelstwa polskiego wyrażoną w art. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim konieczne było ustalenie, czy skarżący nabył obywatelstwo w dacie urodzenia i później go nie utracił.

Przyjmując jako okoliczność niesporną, iż R.B. w dacie urodzenia posiadał zarówno obywatelstwo polskie, jak i radzieckie Wojewódzki Sąd Administracyjny podzielił stanowisko organów obu instancji, zgodnie z którym skarżący obywatelstwo polskie utracił w dniu 8 maja 1959 r. w związku z tym, że jego rodzice - E. B. i C.B. - nie złożyli oświadczenia o wyborze dla niego obywatelstwa polskiego w terminie przewidzianym w [art. 2](#) Konwencji między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w sprawie uregulowania obywatelstwa osób o podwójnym obywatelstwie, podpisanej w Warszawie dnia 21 stycznia 1958 r. - Dz. U. Nr 32, poz. 143 (powoływana jako: konwencja). Stanowisko to - zdaniem Sądu pierwszej instancji - nie budzi wątpliwości w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, nie podważa go również skarżący, który nie godzi się jedynie

ze stwierdzeniem organów, że nie nabył ponownie obywatelstwa polskiego z mocy prawa na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim, skoro do Polski przybył jako repatriant.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, trafnie organy orzekające przyjęły, że zarówno C. B. - matka skarżącego, jak też małoletni wówczas skarżący przyjeżdżając w 1961 r. do Polski nie posiadali statusu repatriantów, tym samym nie mogli nabyć obywatelstwa polskiego. Karta Repatriacyjna nr (...) wydana w dniu (...) kwietnia 1961 r. w Punkcie Repatriacyjnym Dep. Społ. Adm. w Wojewódzkim Zarządzie Spraw Wewnętrznych w Warszawie na rzecz E. B. - ojca skarżącego, na podstawie paszportu konsularnego nr (...) wystawionego przez Wydz. Konsularny Ambasady PRL w Moskwie wskazuje, że ojciec skarżącego z ZSRR przybył do Polski jako repatriant. Z dokumentu tego wynika również, że jego żona C. B. oraz małoletni wówczas skarżący do Polski przybyli jako obywatele radzieccy. Oznacza to, że przy załatwianiu dokumentów wyjazdowych rodzice skarżącego nie wyrazili życzenia nabycia przez niego obywatelstwa polskiego, również C. B. - jego matka nie wyraziła życzenia nabycia obywatelstwa polskiego. Wojewódzki Sąd Administracyjny zauważył ponadto, iż okoliczność, że skarżący, jak i jego matka przybyli do Polski jako obywatele radzieccy potwierdzają inne znajdujące się w aktach dokumenty, w tym zaświadczenie nr (...) wydane w dniu (...) maja 1964 r. przez Konsulat ZSRR w Poznaniu, w którym wskazano wyraźnie, że zaświadczenie to wydaje się obywatelce radzieckiej C. B. Jednocześnie skarżący nie przedstawił organom, ani też Sądowi żadnego dokumentu na okoliczność, że jego rodzice w związku z przyjazdem do Polski w 1961 r. złożyli oświadczenie o wyborze dla małoletniego wówczas skarżącego obywatelstwa polskiego, jak tego wymagał art. 10 lit. b powołanej Umowy, które skutkowałoby z chwilą przybycia do Polski utratą przez skarżącego obywatelstwa radzieckiego i zarazem nabyciem z mocy prawa obywatelstwa polskiego.

Reasumując Sąd pierwszej instancji zgodził się ze stanowiskiem organów obu instancji, iż skarżący utracił obywatelstwo polskie w dniu 8 maja 1959 r. i nie nabył tego obywatelstwa ponownie z chwilą przyjazdu do Polski.

Sąd ten wskazał, iż powołane w skardze argumenty dotyczące rozróżnienia pojęcia "narodowości polskiej" od "obywatelstwa polskiego" zmierzające do wykazania, że w przypadku skarżącego, który był narodowości polskiej, nie miał zastosowania art. 10 lit. b ww. Umowy, nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy. Z aktu urodzenia nr (...) R.B. wydanego w dniu (...) lipca 2010 r. przez kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w R. Republiki Łotwy wynika bowiem, że oboje rodzice skarżącego E. B. i C. B. byli narodowości żydowskiej. Narodowość żydowską obojga rodziców skarżącego potwierdzają również inne dokumenty, np. podanie C. B. z dnia 9 stycznia 1965 r. o wydanie paszportu, podanie E. B. z dnia 11 czerwca 1962 r. o wydanie paszportu, w których każdy z nich podał, iż są narodowości żydowskiej. Ponadto, ze znajdującego się w aktach sprawy Wyciągu z Aktów Ewidencji Ludności sporządzonego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Państwa Izrael w dniu 20 czerwca 2010 r. wynika, że skarżący jest wyznania i narodowości żydowskiej.

W ocenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego nie zasługiwał również na uwzględnienie zarzut dotyczący naruszenia art. 3 Protokołu nr 4 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez oparcie zaskarżonej decyzji na podstawie Konwencji między Rządem PRL a Rządem ZSRR w sprawie uregulowania obywatelstwa osób o podwójnym obywatelstwie. Powołany art. 3 Protokołu nr 4 do Konwencji chroni bowiem obywateli przed wydaleniem z terytorium państwa, którego jest obywatelem oraz przed pozbawieniem prawa wjazdu na terytorium państwa, którego jest obywatelem. Natomiast Konwencja podpisana w Warszawie dnia 21 stycznia 1958 r. przez Rządy PRL i ZSRR nie zawiera regulacji dotyczących wydalenia lub pozbawienia prawa wjazdu obywatela na terytorium państwa, którego jest obywatelem. Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko NSA zaprezentowane w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 r., sygn. akt [II OSK 565/09](#), zgodnie z którym, Konwencja ta jest obowiązującym aktem prawnym, stanowiącym podstawę do wydawania rozstrzygnięć w zakresie obywatelstwa polskiego. Niezasadne - według tego Sądu - okazały się zatem zarzuty skargi dotyczące naruszenia [art. 8](#) k.p.a., [art. 69](#) Konstytucji z 22 lipca 1952 r. oraz art. 3 Protokołu nr 4 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Sąd pierwszej instancji nie dopatrył się też naruszenia [art. 107 § 3](#) k.p.a. w związku z [art. 77 § 1](#) i [art. 8](#) i [11](#) k.p.a. Według WSA, organy obu instancji w sposób wnikliwy przeprowadziły postępowanie wyjaśniające w celu zgromadzenia materiału dowodowego, a uzasadnienia rozstrzygnięć wydanych przez organy obu instancji spełniają wymagania określone w [art. 107 § 3](#) k.p.a.

Korzystając ze skargi kasacyjnej R.B. zaskarżył powyższy wyrok w całości, wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Na podstawie [art. 173](#) i [art. 174 pkt 1](#) i [2](#) ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi - Dz. U. Nr 153, poz. 1270 z późn. zm. (powoływana jako: p.p.s.a.) wyrokowi Sądu pierwszej instancji zarzucono:

I.

naruszenie prawa materialnego, tj. - art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie w zw. z art. 1 umowy między Rządem PRL a Rządem ZSRR w sprawie terminu i trybu dalszej repatriacji z ZSRR osób narodowości polskiej poprzez błędną wykładnię pojęcia i statusu repatrianta w stosunku do małoletnich przybywających do Polski w ramach akcji repatriacyjnej, opartą wyłącznie na podstawach wjazdu rodziców małoletniego na terytorium PRL;

- art. 10b) umowy między Rządem PRL a Rządem ZSRR w sprawie terminu i trybu dalszej repatriacji z ZSRR osób narodowości polskiej w zw. z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim poprzez jego błędną wykładnię opartą na nierozróżnianiu pojęć "narodowość" od "pochodzenia" i bez uwzględnienia kontekstu historycznego oraz kulturowego oraz poprzez uznanie, że stwierdzona narodowość rodziców przesądza o narodowości dziecka oraz że możliwe jest posiadanie jednej tylko narodowości;

- art. 10b) umowy między Rządem RPL a Rządem ZSRR w sprawie terminu i trybu dalszej repatriacji z ZSRR osób narodowości polskiej poprzez jego zastosowanie do skarżącego, który był narodowości polskiej

- [art. 8](#) k.p.a. poprzez przyjęcie, że wnioskodawca utracił obywatelstwo polskie jedynie w oparciu o okoliczności jego wjazdu na terytorium RP, tj. na podstawie radzieckiego paszportu matki, z pominięciem art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim, zgodnie z którym, osoby przybywające do Polski jako repatrianci w trybie ustalonym przez właściwe władze, nabywają obywatelstwo polskie z mocy prawa oraz z pominięciem okoliczności jego wjazdu do Polski.

II.

naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. - [art. 233](#) k.p.c. w zw. z art. 106 § 3 i 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi poprzez błędne przyjęcie, że wnioskodawca nie był narodowości polskiej w chwili wjazdu na terytorium Polski w 1961 r., pomimo że posługiwał się językiem polskim, wychowywany był w polskiej tradycji, w oparciu o dokumenty dotyczące rodziców skarżącego, a nie skarżącego lub dokumenty wydane obecnie, stwierdzające obecną sytuację prawną skarżącego.

W uzasadnieniu powołanych zarzutów strona wnosząca skargę kasacyjną argumentowała, iż prawo obowiązujące w 1961 r. nie regulowało odrębnie kwestii statusu małoletnich wjeżdżających na terytorium Polski jako rodzina repatrianta, będących narodowości polskiej, do osób takich należy zatem stosować art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r., tj. uznać je również za repatriantów, którzy z mocy prawa nabyli obywatelstwo polskie. Na poparcie tego stanowiska strona powołała uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 1988 r. [III AZP 6/88](#), zgodnie z którą "Osoba małoletnia, która przybyła do Polski z innego państwa w ramach akcji repatriacyjnej, w czasie, kiedy obowiązywała ustawa z 8 stycznia 1951 r., o obywatelstwie polskim, nabyła obywatelstwo polskie z mocy art. 10 ust. 3 tej ustawy mimo iż matka, z którą przybyła, nie posiadała przed 1939 r. obywatelstwa polskiego i nie była narodowości polskiej, lecz została uznana za repatriantkę, zaś ojcostwo obywatela polskiego (także repatriant) nie zostało prawnie ustalone" Dostrzegając, iż orzeczenie to zostało wydane wobec odmiennego stanu faktycznego, wnoszący skargę kasacyjną wskazał na możliwość jego odniesienia do rozpatrywanej sprawy pod warunkiem, że nie zachodzą przesłanki zastosowania art. 10b umowy Rządem PRL a Rządem ZSRR w sprawie terminu i trybu dalszej repatriacji z ZSRR osób narodowości polskiej.

Dalej, strona podniosła, że użyte w art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. pojęcie "trybu ustalonego przez właściwe władze" nie powinno być rozstrzygające wobec małoletnich, którzy nie mieli wpływu na sposób swojego przyjazdu. Zwrócono przy tym uwagę, że w świetle wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 marca 1994 r., sygn. akt [V SA 2785/93](#): "Zarówno pod rządami [ustawy](#) z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 1951 r. Nr 4, poz. 25), jak i [ustawy](#) z

dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 1962 r. Nr 10, poz. 49) decydujące znaczenie dla uznania, że osoba przybywająca do Polski przybywa jako repatriant, miał charakter przyjazdu do kraju, to znaczy ustalenie, czy dana osoba przybywa z zamiarem osiedlenia się na stałe, czy też dopiero po przybyciu do Polski na pobyt czasowy, na miejscu wyraziła wolę osiedlenia się na stałe, uzyskując na to zezwolenie."

Według strony wnoszącej skargę kasacyjną, Wojewódzki Sąd Administracyjny dokonał w rozpatrywanej sprawie analizy sytuacji prawnej małoletniego skarżącego wyłącznie przez pryzmat jego rodziców, a zwłaszcza matki, która przeciwnie do skarżącego, nigdy nie posiadała obywatelstwa polskiego.

W ocenie strony, kwestią istotną dla rozstrzygnięcia statusu skarżącego wjeżdżającego na terytorium PRL jest wykładnia pojęcia "narodowości polskiej". W jej przekonaniu, Wojewódzki Sąd Administracyjny dokonał błędnej wykładni tej przesłanki, pomijając rozróżnienie jej od pochodzenia, jak również kwestie kulturowe i historyczne oraz usytuowanie przepisu w kontekście Konwencji między Rządem RP i Rządem ZSRR w sprawie uregulowania obywatelstwa osób o podwójnym obywatelstwie pozbawiającej z mocy prawa obywatelstwa polskiego osoby o podwójnym obywatelstwie. Ponadto uznając, że skarżący nie był narodowości polskiej w chwili wjazdu na terytorium Polski w 1961 r. Sąd oparł się wyłącznie na dokumentach dotyczących rodziców skarżącego, a nie bezpośrednio skarżącego lub na dokumentach wydanych obecnie, stwierdzających obecną sytuację prawną skarżącego, a nie jego sytuację w 1961 r.

Strona wnosząca skargę kasacyjną podniosła ponadto, że Sąd pierwszej instancji stwierdzając, że skarżący był narodowości żydowskiej całkowicie pominął, że - w kontekście przemian historycznych, pozbawiania obywateli obywatelstwa na podstawie umów międzynarodowych, możliwości wieloetnicznej i wielokulturowej przynależności, zwłaszcza w kontekście zmian granic po II Wojnie Światowej, jak również niezwykle skomplikowanej sytuacji Żydów w Europie w XX w. - nie wyklucza posiadania przez niego drugiej narodowości.

Odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wniesiono.

Uzasadnienie prawne

Naczelny Sąd Administracyjny zważył, co następuje.

Stosownie do [art. 183 § 1](#) ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi - tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm. (powoływana jako: p.p.s.a.) Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje sprawę w granicach określonych zarzutami skargi kasacyjnej, z urzędu biorąc pod rozwagę jedynie nieważność postępowania, której przesłanki określone zostały w § 2 tego artykułu. W rozpatrywanej sprawie nie występuje żadna z przesłanek mogących

świadczyc o nieważności postępowania sądowego prowadzonego przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie.

Z perspektywy natomiast przedstawionych w skardze kasacyjnej zarzutów, skarga ta nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ramach środka odwoławczego powołano obydwie podstawy przewidziane w [art. 174](#) p.p.s.a., przy czym pierwszy z zarzutów naruszenia prawa materialnego sprowadzał się do twierdzenia o błędnej wykładni [art. 10 ust. 3](#) ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. Nr 4, poz. 25), zgodnie z którym osoby przybywające do Polski jako repatrianci w trybie ustalonym przez właściwe władze, nabywają obywatelstwo polskie z mocy prawa. Zarzut ten okazał się chybiony.

W rozpatrywanej sprawie przepisy powołanej ustawy o obywatelstwie polskim były podstawą stwierdzenia, że wnioskodawca nabył obywatelstwo polskie z dniem urodzenia. Kwestia utraty tego obywatelstwa, podlegała następnie ocenie w kontekście przesłanek określonych w Konwencji między Rządem PRL i rządem ZSRR w sprawie uregulowania obywatelstwa z 21 stycznia 1958 r., natomiast sporna na etapie postępowania kasacyjnego ocena co do ewentualnego nabycia obywatelstwa polskiego w związku z repatriacją, przeprowadzona została na podstawie przesłanek określonych w [art. 10 lit. b](#) umowy między rządem PRL a Rządem ZSRR w sprawie terminu i trybu dalszej repatriacji z ZSRR osób narodowości polskiej (Dz. U. z 1957 r. Nr 47, poz. 222).

Naruszenie tego właśnie przepisu objęte zostało kolejnymi zarzutami skargi kasacyjnej. Powołane zarzuty, sprowadzają się w istocie do twierdzenia, że organ, a za nim Sąd pierwszej instancji, dokonał błędnej interpretacji użytego we wskazanym przepisie pojęcia narodowości i w skutek tego, błędnie zastosował normę wynikającą z art. 10 lit. b do wnioskodawcy będącego osobą narodowości polskiej. Zgodnie ze wskazanym przepisem, członkowie rodzin repatriantów, nie będący narodowości polskiej, a posiadający obywatelstwo Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, zachowują obywatelstwo radzieckie lub przestają być obywatelami radzieckimi, w zależności od życzenia wyrażonego przez nich przy załatwianiu dokumentów wyjazdowych. Osoby, które przestały być obywatelami ZSRR, nabywają obywatelstwo polskie po przybyciu do Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Podważenie stanowiska organu, który przyjął, że wnioskodawca nie był narodowości polskiej, wymagałoby wykazania wadliwości prowadzonego przez organ postępowania w zakresie ustaleń faktycznych na okoliczność przynależności narodowościowej wnioskodawcy. Dopiero wzajemne powiązanie powołanych w skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia prawa materialnego ze skutecznymi zarzutami naruszenia przepisów postępowania godzącymi w prawidłowość wspomnianych ustaleń faktycznych, pozwoliłoby na ewentualne stwierdzenie naruszeń prawa materialnego w kwestionowanym zakresie. Konstrukcja zarzutów skargi kasacyjnej w rozpatrywanej sprawie powiązań takich nie obejmuje.

Powołane w skardze kasacyjnej zarzuty o charakterze procesowym dotyczą natomiast naruszenia [art. 233](#) k.p.c. statuującego zasadę swobodnej oceny dowodów w postępowaniu cywilnym. Przepis ten, na mocy [art. 106 § 5](#) p.p.s.a., znajdować mógłby ewentualnie zastosowanie również w postępowaniu sądowoadministracyjnym, jednak wyłącznie w określonym w tym przepisie zakresie tj. do dopuszczonego w [106 § 3](#) p.p.s.a., jako wyjątku od zasady ogólnej, uzupełniającego postępowania dowodowego z dokumentów. Biorąc pod uwagę, że w sprawie będącej przedmiotem rozpatrzenia, w toku postępowania sądowego nie było prowadzone uzupełniające postępowanie dowodowe, zarzut ten uznać należało za całkowicie chybiony.

W ramach zarzutu skargi kasacyjnej powołano się również na wynikającą z [art. 8](#) Kodeksu postępowania administracyjnego zasadę pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa, której naruszenie polegać miało na przyjęciu, że wnioskodawca utracił obywatelstwo na podstawie okoliczności wjazdu na terytorium RP. Zarzut ten nie mógł okazać się skuteczny zważywszy, że w zaskarżonej decyzji, wobec braku dowodu potwierdzającego fakt złożenia przez rodziców wnioskodawcy zgodnego oświadczenia o wyborze dla niego obywatelstwa polskiego, stwierdzono, iż utrata obywatelstwa polskiego przez wnioskodawcę nastąpiła z dniem 8 maja 1958 r. na podstawie [Konwencji](#) między Rządem PRL i Rządem ZSRR w sprawie uregulowania obywatelstwa, osób o podwójnym obywatelstwie, podpisana w Warszawie dnia 21 stycznia 1958 r. (Dz. U. Nr 32, poz. 143).

Reasumując, skoro przyjęte w rozpatrywanej sprawie ustalenia dotyczące narodowości wnioskodawcy nie zostały skutecznie podważone, brak było również podstaw do stwierdzenia, że organ dopuścił się naruszenia art. 10 lit. b umowy w sprawie terminu i trybu dalszej repatriacji z ZSRR poprzez określenie na podstawie tego przepisu sytuacji prawnej osoby narodowości polskiej.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 184 ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, orzeczono, jak w sentencji.

Tekst orzeczenia pochodzi ze zbiorów sądów administracyjnych.